

İLİŞKİLERDE MUTLULUK ÖLÇEĞİ (İMÖ): GÜVENİRLİK VE GEÇERLİK ÇALIŞMASI

Şennur Tuterel-Kışlak*

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Fletcher, Fitness ve Blampied tarafından geliştirilen İlişkilerde Mutluluk Ölçeği-İMÖ (Relationship Happiness Questionnaire)'nin evli kişiler için güvenilirlik ve geçerliğini belirlemektir. Ölçek 6 maddeden oluşmakta ve her madde yedi noktalı bir ölçek üzerinden değerlendirilmektedir. **Yöntem:** Ölçek 83 çifte (toplam 166 kişi) uygulanmış ve ölçüt-bağımlı geçerlik için Evlilikte Uyum Ölçeği kullanılmıştır. **Bulgular:** İç tutarlık, iki yarım test, test-tekrar test, madde analizi ve ölçüt bağımlı geçerlik analizleri yapılmıştır. Ölçeğin Türkçe'sinin güvenilir ve geçerli olduğu ortaya konmuştur. **Sonuç:** İMÖ'nin güvenilir ve geçerli olduğu belirlenmiş, ilişkilerde yaşanan mutluluğu ölçen hızlı bir ölçek olarak kültürümüze kazandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İlişkilerde Mutluluk Ölçeği, güvenilirlik, geçerlik

Relationship Happiness Questionnaire (RHQ): Reliability and Validity in Turkish Sample

SUMMARY

Objective: The purpose of this study was to investigate the reliability and validity of 'The Relationship Happiness Questionnaire' (RHQ)

for married people developed by Fletcher, Fitness and Blampied. The RHQ is a 6-item self-report measurement and each item is assessed on a 7-point scale. **Method:** RHQ was administered to 83 couple (total 166 person). The Marital Adjustment Test was used for the criterion-related validity. **Results:** Internal reliability, split-half, test-retest reliability, item analysis, criterion-related validity analyses has demonstrated its reliability and validity. **Conclusion:** RHQ was identified as a reliable and a valid instrument. The test can be used in Turkish populations as a rapid measure of relationship happiness.

Key Words: Relationship Happiness Questionnaire, reliability, validity

GİRİŞ

Yakın ilişkilerin toplumda önemli bir yeri vardır. Sosyal bir varlık olarak nasıl olmamız gerektiğini daha çok aile, akraba, arkadaş gibi yakın ilişkiler bağlamında öğreniriz. Bu nedenle, insanlar yakın ilişkiler üzerine düşünmekte ve kuramlar geliştirmektedirler (Fletcher, 1993).

Yakın ilişkilerle ilgili ilk çalışma Georg Simmel'in (1950) yazılarına dayanır. Dahms (1972) psikolojik açıdan yakın ilişkiye dair 18 kitap ve makale belirlemiştir. 'Yakınlık' kategorisi olarak Psikoloji İndeks'leri içinde 1973'e kadar yer almamıştır. 1973-1983 yılları arasında yakınlıkla ilgili 416 madde indekse eklenmiştir.

* Yard. Doç. Dr. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Psikoloji Bölümü.

1980'lerde ise, yakınlık üzerine birkaç kitap çıkmış ve Sharon Brehm'in (1985) Yakın İlişkiler üzerine yazdığı ders kitabı alanda önemli bir yer edinmiştir (Akt.Perlman ve Fehr, 1987).

Waring ve arkadaşları (1980) çalışmalarında, 50 kişiye 'Yakınlık sizce ne anlam taşıyor?' diye sormuşlar ve alınan cevaplardan yakın ilişkide önemli olan dört temayı belirlemişlerdir. Bunlar; a. özel düşünceleri, hayalleri, inançları paylaşma, b. duygulanım ve bağa dayalı cinsellik, c. kızgınlık ve eleştirinin olmaması, d. birinin ihtiyaçlarını bilmek ve yeterli kendilik-saygısına sahip olmaktır.

Duin (1999) 'Yakın ilişki cinsellikten ibaret değildir' adlı makalesinde, bu alanda çalışanların, "yakın ilişki insanların mutluluk bulma yoludur", "alçak gönüllülük olmadan yakınlık kurulamaz", "yakın ilişki cinsellikten daha güzel sevdiğen daha öte bir şeydir" gibi ifadelerine yer vermiştir.

Fromm'a (1982) göre sevgi; sevdiğimiz şeyin büyümesi ve yaşaması için gösterdiğimiz etkin ilgidir. İlgi, sevginin bir unsuru olan sorumluluğu açığa çıkarır, yani diğer insanın gereksinimlerine verilen yanittir. Sevgi, sadece hazza dayalı bir duygu değildir, bir düşünce, bir yargı, verilen bir sözdür.

Üçgen Sevgi Kuramı'na (Tringular Theory of Love) göre sevginin üç bileşeni vardır. Bunlar; yakın/mahrem ilişki (intimacy), tutku (passion) ve karar/yükümlülük (decision/commitment)'tür. Yakın/mahrem ilişki; sevgi ilişkilerinde yaşanan yakınlık, beraberliğe, ilişkide yaşanan sıcaklığa, büyük oranda duygulara işaret eder. Tutku; aşka yol açan dürtüleri, fiziksel çekicilik ve cinsel doyuruculuğu, çoğunlukla güdülerini içermektedir. Ayrıca, kendine saygı, birlikte olma, boyun eğme ve kendini gerçekleştirilmeye işaret eder. Tutku yakın ilişki gelişince ortaya çıkabilir. Karar / yükümlülük boyutu ise büyük oranda bilişsel öğelere bağlı olup, kısa vadede bir diğerini sevmeye kararı ve uzun vadede o sevgiyi sürdürme yükümlülüğünü, sorumluluğunu içermektedir. Evlilik kurumu yükümlülüğün resmileşmesini temsil eder. Bu bileşen, zor durumlarda geçinip gitmeye ve hoş geçen zamanlara dönüşü yapmaktadır (Sternberg, 1986).

Cox ve arkadaşlarına (1997) göre, yükümlülük ilişkinin istikrarlılığını anlamada anahtar bir

bileşendir. Yükümlülük eşin ilişkiye karşı tutumlarını, ahlaki gereklilikleri ve yapısal sınırlamaları, yani ilişkideki yatırımları da içerir (Surra ve Hughes, 1997). İlişkiden alınan doyum düzeyi yüksekse bireyler daha çok sorumluluk yüklenmekte ve daha çok yükümlülük hissetmektedirler (Cox ve ark.,1997). Fletcher ve arkadaşlarına (1999) göre ise, ideal ilişkinin niteliğini ilişkideki yakınlık ve tutku temsil etmektedir.

Üçgen Sevgi Kuramı'na göre, yaşanan sevginin derecesi söz konusu üç bileşenin salt gücüne dayalıdır. Bileşenler arası dengeler ilişkiyi belirlemektedir (Sternberg, 1986). Lemieux ve Hale (1999), Üçgen Sevgi Kuramı'ndaki üç bileşeni incelemiş ve faktör analizi sonucu yine üç faktör elde etmişlerdir. Kadınların yakın ilişki ve yükümlülük bileşenlerinde, erkeklere göre daha yüksek puan aldıklarını belirlemişlerdir. Ayrıca, bileşenler İlişki Doyum Ölçümüyle anlamlı olarak ilişkili bulunmuştur. Her bir bileşenin doyumunu yordadığı da saptanmıştır.

Voss ve arkadaşlarına (1999) göre, yakın ilişkilerin fiziksel ve psikolojik sağlığımız üzerinde önemli rolü vardır. Psikolojik yardım arayanların, en sık rastlanan sorunları evlilik güçlükleri üzerinedir. Söz konusu etkiler nedeniyle, evlilik araştırmalarında sıklıkla evlilikte başarı, uyum, mutluluk, doyum, görüş birliği, dostluk, problem çözme etkileşimleri, eş seçimi, rol beklentileri, evlilikle ilgili işlevsel olmayan inançlar ve benzeri konular çalışılmaktadır (Spanier ve Lewis, 1980; Bradbury ve Fincham, 1990). İnsanların gerçek yaşam ilişkilerinde birbirlerini algılama ve değerlendirmelerinde duyguların önemli bir rolü olduğuna işaret eden çalışmalar da yapılmıştır. Duygular ilişkilerin değerlendirilmesini etkilemektedir. Örneğin, mutlu eşler ilişkinin niteliğini artıran yüklemeler üretirken, mutsuz, uyumsuz, depresif eşler ise yaşadıkları sıkıntıları sürdüren yüklemelerde bulunmaktadır (Bradbury ve Fincham, 1990; Fletcher ve ark.,1990; Forgas ve ark., 1994; Tutarel-Kışlak,1997). Söz konusu yüklemelerden odak, istikrarlılık, genellik boyutları nedensellik yüklemelerini oluşturan, suçlama, kasit, güdü boyutları ise sorumluluk yüklemelerini oluşturmaktadır (Fincham ve Bradbury, 1992). Bulgular uzun süreli evlilik öncesi ilişkilerde de aynıdır (Fletcher ve ark.,1987). Sacher ve Fine'a (1996) göre özellikle kadınların, evlilik öncesi ilişkiye

katkıları erkeklere göre daha fazla ve gelecekteki ilişkileri üzerindeki etkileri de büyük olmaktadır.

Yakın ilişkiler klinik ve kuramsal amaçlar açısından önem kazandıkça, söz konusu değişkenlerle ilgili ölçme ve değerlendirme araçlarına gereksinim artmıştır. Bu alanda geliştirilen çeşitli orijinal ölçekler vardır (Bkz. Fredman ve Sherman, 1987; Fincham and Bradbury, 1987; Freeston ve Plechaty, 1997). Türkiye'de geçerlik ve güvenilirliği yapılan ölçek sayısı da giderek artmaktadır (örn. Tutarel-Kışlak, 1999a; 1999b; Fıfıloğlu ve Demir, 2000; Azizoğlu-Binici ve Hovardaoğlu, 1996; Kabakçı ve ark., 1993; Gülerce, 1990).

Fincham ve Bradbury'e (1987) göre, sübjektif olarak evlilikte yaşanan sıkıntıları, özellikle evliliğin niteliğini (marital quality) belirlemek amaçlandığında, genel (global), evliliği değerlendiren kararları içeren tek boyutlu bir ölçek kullanmak çok daha uygun olur. Fletcher ve arkadaşları (1990) evlilik öncesi yaşanan ilişkiden alınan mutluluk ve partnerlerin birbirlerinin davranışlarına yaptıkları yüklemeler arası ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında, ilişkiden duyulan mutluluğu, Fincham ve Bradbury'nin önerileri doğrultusunda geliştirdikleri, genel değerlendirme yapan İlişkilerde Mutluluk Ölçeği (Relationship Happiness Questionnaire) ile ölçmüşlerdir.

Bu çalışmada, evlilik öncesi yakın ilişkiler için geliştirilen ve kısaca ilişkinin genel değerlendirmesini içeren İlişkilerde Mutluluk Ölçeği'nin (İMÖ), evlilik ilişkileri için de geçerli ve güvenilir olup olmadığını ortaya koyarak, kültürümüzde kullanılabilirliğini belirlemek amaçlanmıştır. Yedi aralıklı Likert tipi olan ve 6 maddeden oluşan ölçeğin, öncelikle kliniklerde hızlı değerlendirme amacına hizmet edeceği düşünülmüştür.

YÖNTEM

Denekler

Araştırmaya Ankara ve Bursa illerinden, 83 çiftten oluşan toplam 166 gönüllü evli denek katılmıştır. Denekler seçkisiz olarak değişik yaş gruplarından, SED'den ve eğitim düzeylerinden seçilmeye çalışılmıştır. Deneklerin % 52'si üniversite mezunu, kalanı lise ve en az ilköğretim mezunudur. Deneklerin yaş, evlilik yılı,

çocuk sayısı ve toplam aylık gelirleri ile ilgili ranj ve ortalamaları Tablo 1'de gösterilmiştir. Deneklerin en az bir yıllık evli olmalarına dikkat edilmiştir.

Tablo 1. Deneklerin Demografik Özelliklerinin Ranj ve Ortalamaları.

Demografik Özellikler	Ranj	Ortalama
Yaş	(19-62)	36
Evlilik yılı	(1-37)	12
Çocuk sayısı	(0-4)	1
Gelir	(300 milyon-2 milyar)	427 milyon

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama amacıyla İlişkilerde Mutluluk Ölçeği ve geçerlik çalışmasına esas olmak üzere Evlilikte Uyum Ölçeği'nden yararlanılmıştır. Demografik bilgileri almaya yönelik olarak da Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

İlişkilerde Mutluluk Ölçeği (İMÖ). Yakın ilişkilerin genel değerlendirmesini içeren İlişkilerde Mutluluk Ölçeği (Relationship Happiness Questionnaire) 6 maddelik bir ölçek olup, Fletcher ve arkadaşları (1990) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek maddeleri; sevgi, mutluluk, genel doyum, ilişkinin istikrarı, sorunların ciddiyeti ve ilişkiye bağlılık/yükümlülük düzeyi ile ilgili algıları ölçmektedir. Maddeler, 7 basamaklı bir ölçek üzerinden puanlanmaktadır (örn. hiç sevmiyorum 1...2...3...4...5...6...7 çok seviyorum gibi). Ölçekten alınabilecek en düşük puan 6, en yüksek puan ise 42'dir.

Ölçeğin orijinalinin iç tutarlık katsayısı .87'dir. İki ve yedi hafta arasında değişen iki uygulamadan elde edilen test-tekrar test güvenilirlik katsayısı .90'dır. Ölçüt geçerliği çalışmasında 'Triangular Love Scales' kullanılmış ve geçerlik katsayısı .82 bulunmuştur. Triangular Love Scales, giriş bölümünde yer verilen Üçgen Sevgi Kuramı'na dayanmaktadır.

İMÖ'nin Çeviri Çalışması: İMÖ'nin İngilizce Formu Türkçe'ye çevirmek üzere 5 yargıcıya verilmiştir. Daha sonra çeviriler iki hakem tarafından anlaşılabilirlik ve Türkçe'ye uygunluk

açısından seçilerek ortak bir metin oluşturulmuştur. Ardından bu ifadeler yabancı dil uzmanınca kontrol edilmiş ve araştırmacı tarafından ölçeğin son şekli verilmiştir.

Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ). Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilen EUÖ 15 maddelik bir ölçektir. Hunt'in (1978) ve Freeston ile Plechaty'nin (1997) puanlama sistemleri doğrultusunda, ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği Tutarlık-Kışlak (1999a) tarafından yapılmıştır. EUÖ bir genel uyum sorusu, olası anlaşma alanlarını ölçen sekiz soru ile çatışma çözme, bağlılık ve iletişimi ölçen altı soruyu içermektedir. EUÖ'nin iç tutarlık güvenilirliği .90, iki yarım test güvenilirliği .84, test-tekrar test güvenilirliği .57'dir. İlişkilerde Yükleme Ölçeği kullanılarak elde edilen ölçüt bağımlı geçerlik korelasyon katsayısı ise -.54'dür. Ölçekte puanlar uyumsuzluktan uyumluluğa doğru artmakta ve ölçeğin kullanımı halen sürmektedir.

İşlem

Uygulama öncesi İMÖ, EUÖ ve Kişisel Bilgi Formu bir arada zarfa yerleştirilmiştir. Yönergede, deneklerin isim yerine rumuz yazmaları, ölçekleri eşleriyle birlikte doldurmamaları ve testleri cevapladıktan sonra kapatarak araştırmacıya geri iletmeleri belirtilmiştir. Çalışma 10 dakika sürmektedir.

Test-tekrar test güvenilirliği için ölçek yaklaşık 15-20 gün arayla, araştırmacının birinci aş-

masına katılanlar içinden 22 çifte (toplam 44 kişi) tekrar uygulanmıştır. Deneklerden daha önce yazdıkları rumuzları tekrar yazmaları istenmiştir.

Verilerin çözümünde SPSS for Windows programından yararlanılmıştır.

BULGULAR

Cinsiyet açısından, kadın ve erkeklerin toplam İMÖ puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı da araştırılmıştır. Eşler arasında toplam mutluluk puanları (kadınlar için $X=35$, erkekler için $X=36$) açısından fark bulunamamıştır ($t=-.75, p>.01$).

Madde analizi:

İMÖ'nin maddelerinin, toplam puanı yordama ve ayırtma gücünü belirlemek amacıyla, yani bir maddenin testin tümünün ölçtüğü özelliği ölçüp ölçmediğinin bir göstergesi olarak madde analizi yapılmıştır. Elde edilen madde-toplam korelasyon değerlerinin en az .20 olması gerekmektedir (Aiken, 1994). Bütün denekler ile kadın ve erkeklere ait madde-toplam korelasyon değerleri Tablo 2'de gösterilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi, madde toplam korelasyonlara ilişkin sonuçlar, maddelerin toplam denekler, kadınlar ve erkekler için toplam puanı yordadığını göstermektedir. Kısaca, maddelerin, ölçeğin tümü ile olan tutarlığı yeterlidir.

Tablo 2: İlişkilerde Mutluluk Ölçeği'nin Toplam Denekler, Kadınlar ve Erkekler için Madde Analizi Sonuçları.

Maddeler	Madde Çıktığında Ölçek Ortalaması	Madde Çıktığında Ölçek Varyansı	Madde-Toplam Korelasyonu	Madde Çıktığında Ölçek Alfası
(Toplam denekler n=166)				
1.Eşinizi ne kadar seviyorsunuz	29.08	25.73	.72*	.75
2.İlişkinizde ne kadar mutlusunuz	29.34	24.72	.81*	.73
3.Genelde,ne sıklıkta eşinizle aranızdaki ilişkinin iyi gittiğini düşünürsünüz	30.30	25.51	.40*	.83
4.İlişkinizdeki sorunlar ne kadar ciddidir	29.88	26.64	.33*	.84
5.Tüm yönleriyle düşündüğünüzde, ilişkinizden ne kadar doyum alıyorsunuz	29.51	24.31	.78*	.73
6.Genelde, ilişkinize ne kadar bağlısınız	28.95	27.85	.61*	.77

(Kadınlar n=83)

1. Eşinizi ne kadar seviyorsunuz	28.78	29.71	.74*	.81
2. İlişkinizde ne kadar mutlusunuz	29.11	27.30	.82*	.78
3. Genelde, ne sıklıkta eşinizle aranızdaki ilişkinin iyi gittiğini düşünürsünüz	29.89	28.22	.53*	.84
4. İlişkinizdeki sorunlar ne kadar ciddidir	29.66	28.30	.42*	.88
5. Tüm yönleriyle düşündüğünüzde, ilişkinizden ne kadar doyum alıyorsunuz	29.29	26.23	.82*	.78
6. Genelde, ilişkinize ne kadar bağlısınız	28.57	31.69	.64*	.82

(Erkekler n=83)

1. Eşinizi ne kadar seviyorsunuz	29.37	21.89	.70*	.67
2. İlişkinizde ne kadar mutlusunuz	29.57	22.35	.79*	.66
3. Genelde, ne sıklıkta eşinizle aranızdaki ilişkinin iyi gittiğini düşünürsünüz	30.71	22.77	.29*	.81
4. İlişkinizdeki sorunlar ne kadar ciddidir	30.10	25.21	.23*	.80
5. Tüm yönleriyle düşündüğünüzde, ilişkinizden ne kadar doyum alıyorsunuz	29.72	22.59	.73*	.67
6. Genelde, ilişkinize ne kadar bağlısınız	29.32	24.05	.61*	.70

*p<.01

Güvenirlilik hesaplaması:

İMÖ'nin güvenirliliği; iç tutarlık katsayısı, iki yarım test güvenirliliği, test-tekrar test güvenirliliği ile hesaplanmıştır. Ölçeğin iç tutarlık (Cronbach Alpha) katsayısı .80 olarak bulunmuştur. Söz konusu değer kadınlar için .85, erkekler için .75 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin orijinalinin iç tutarlık katsayısı ise .87'dir.

Ölçeğin ilk yarısı ile son yarısındaki maddeler karşılaştırılmış ve iki yarım test güvenirlilik (split-half) değeri $r=.80$ bulunmuştur. Söz konusu değer kadınlar için .86, erkekler için .72'dir.

Güvenirlilik için uygulanan test-tekrar test tekniği için, araştırma örneklemini içinden 44 birbiriyle evli kişiden (22 çift) ölçüm alınmıştır. İki uygulamadan elde edilen puanlar için belirlenen Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı .86'dır ($p<.01$). Korelasyon katsayısı kadınlar için .95, erkekler için ise .65 bulunmuştur.

Geçerlilik hesaplaması:

İMÖ'nin ölçüt bağımlı geçerliğinin saptanmasında Evlilikte Uyum Ölçeği kullanılmıştır. İMÖ ile EUÖ'nin toplam puanları arasındaki korelasyon katsayısı .69 olup, .01 düzeyinde anlamlıdır. Söz konusu değer kadınlar için .77, erkekler için ise .57'dir.

EUÖ'den aldıkları puanlara göre, denekler evlilikte uyumlu ve uyumsuz olarak iki gruba ayrılmış ve toplam İMÖ puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir. Birbiriyle eşit sayıdaki iki grup arasında toplam mutluluk puanları açısından fark bulunmuştur ($t=-8$, $p<.01$). Uyumlu grubun İMÖ'den aldıkları toplam puan ortalaması ($X=38.58$), uyumsuz grubunkinden ($X=32.12$) daha yüksek bulunmuştur.

TARTIŞMA

Ölçeğin orijinalinin güvenirlilik ve geçerlik çalışması, evlilik öncesi ilişki yaşayanlar üzerinde yapılmıştır. Toplumumuzda evlilik öncesi ilişkiler kültürel baskıların etkisi ile rahatça ortaya konamamaktadır. Araştırmanın giriş bölümünde de belirtildiği gibi, evlilik öncesi ilişkiler ile evlilik ilişkilerindeki örüntüler birbiriyle aynıdır (Fletcher ve ark.,1987). Söz konusu nedenlerle bu çalışmada, öncelikle deneklere ulaşma kolaylığı, ikinci olarak ölçeğin evli çiftler için de güvenirlilik ve geçerliğini kontrol etmek amacıyla evli örneklem kullanılmıştır. Ölçeğin kültürümüzde de kullanılabilmesini sağlamak amaçlanmıştır.

Genel olarak, bu çalışmada ilişkilerdeki mutluluk derecesini belirlemek amacıyla geliştirilen ölçeğin Türkiye'deki güvenirlilik ve geçerliği çalışılmıştır. Orijinal çalışma bulgularıyla paralel

sayılabilecek bulgular elde edilmiştir. Madde analizi sonucunda madde toplam korelasyon değerleri .20'nin üzerinde elde edildiğinden, maddelerin ölçeğin tümü ile tutarlık gösterdiği ifade edilebilir. İç tutarlık katsayısı (.80), iki yarım test güvenilirliği (.80) ile test tekrar test güvenilirliği (.86) yüksek bulunduğundan ölçeğin güvenilirliğinden söz edilebilir. Ölçüt bağımlı geçerliğin saptanmasında, İMÖ ile EUÖ'nin toplam puanları arasındaki korelasyona bakıldıktan sonra elde edilen değerler (.69), ölçeğin geçerliğini belirlemede yeterli olduğu söylenebilir. Ayrıca, evlilikte uyumlu ve uyumsuz grubun, İMÖ'den aldıkları toplam puanlar arasında anlamlı fark bulunması, İMÖ'nin puanlarındaki artış ya da azalışın eşlerin uyum düzeyini belirleyebileceğine işaret etmektedir.

Ölçeğin altı maddesi; sevgi, mutluluk, ilişkinin istikrarı, sorunların ciddiyeti, genel doyum ve bağlılık boyutlarını içermektedir (Bkz. Tablo 2). Literatürde görüldüğü gibi, mutlu eşler ilişkinin kalitesini arttıran yüklemelerde bulunurken, mutsuz ve depresif olanlar olumsuzlukları arttıran yüklemelerde bulunmaktadır (Bradbury ve Fincham, 1990; Fletcher ve ark., 1990; Forgas ve ark., 1994; Tutarel-Kışlak, 1997). Duyguların ilişkiler üzerindeki etkisi artık bilinen bir gerçektir. Bu bağlamda ölçeğin mutluluk boyutuyla ilgili bir madde içermesi ölçeğin gücünü arttırmaktadır.

İMÖ'nin ölçmeyi amaçladığı boyutları Üçgen Sevgi Kuramı'nın (Sternberg, 1986) bileşenlerine göre değerlendirdiğimizde; 2. madde dışındaki diğer maddelerin kuramdaki 'çok yakın ilişki, tutku, karar/yükümlülük' bileşenlerinden, karar/yükümlülük ile ilişkisi kurulabilir. Söz konusu bileşen; bu maddelerle bire bir bağlantılı

sevme kararı ve o sevgiyi sürdürme yükümlülüğünü, doyumla artan bağlılığı, yükümlülük ve istikrarlılık arası sıkı ilişkiyi, sorunların ne kadar hoş görüldüğünü içermektedir. Kuramın tutku bileşeni içine cinsel doyum girmektedir. Ölçeğin genel doyumla ilgili maddesi cinsel doyum da içerdiğinden, bu madde kuramın tutku bileşenini de kapsamaktadır. Mutluluk ile bağlantılı ikinci madde duyguyu değerlendirmekte, dolayısıyla girişte belirtildiği gibi Üçgen Sevgi Kuramı'nın yakın ilişki bileşenini temsil etmektedir. Özetle, İMÖ'nin literatüre ve özellikle Üçgen Sevgi Kuramı'na dayalı olduğu söylenebilir.

Amaca bağlı olarak, örneğin terapiyi planlamak için, gerekirse çok boyutlu ölçeklerden de yararlanılabilir (Fincham ve Bradbury, 1987). Ancak, İMÖ genelde mutluluğu betimleyen altı maddesi ile güvenilir ve geçerli olarak kliniklerde hızlı değerlendirme sağlayabilir, ayrıca ölçeğin yakın ilişkiler üzerine yapılacak araştırmalarda da kullanılması önerilebilir.

Her ne kadar evlilik öncesi ilişkiler ile evlilik ilişkilerindeki örüntüler birbiriyle aynı bulunsada (Fletcher ve ark., 1987), ileride ölçeğin güvenilirlik ve geçerliğinin evlilik öncesi ilişki yaşayan örneklem ile kültürümüzde de test edilmesi ölçeğin gücünü arttıracaktır. Araştırma örnekleminin yarısı üniversite mezunlarından oluştuğundan, ölçeğin benzer gruplarda uygulanması daha sağlıklı sonuçları beraberinde getirebilir. Evlilik terapisine başvuran veya boşanmak için başvuran gruplarla yapılacak çalışmalarla ölçeğin geçerlik bilgileri artırılabilir.

Sözü edilen sınırlılıklara rağmen, genel olarak ölçekten, çiftlerin ilişkilerindeki mutluluk düzeylerini belirlemek üzere yararlanılabilir.

KAYNAKLAR

Aiken LR. (1994) *Psychological Testing and Assessment* (8th ed.). Boston: Allyn and Bacon.

Azizoğlu-Binici S, Hovardaoğlu S (1996) Evlilik için Karşılaştırma Düzeyi Ölçeği'nin (EKDÖ) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi* 11 (38): 66-76.

Bradbury TN, Fincham FD (1990) *Attributions in marriage: Review and critique*. *Psychological Bulletin* 107: 3-33.

Cox CL, Wexler MO, Rusbult CE, Gaines JR. SO (1997) *Prescriptive support and commitment processes in close relationships*. *Social Psychology Quarterly* 60(1):79-90.

Duin J (1999) Intimacy isn't all about sex Insight on the News Sept 13, 15(34) 28 Internet'ten 14 12 2000'de infotrac veri tabanından alınmıştır [http // web4 infotrac london galegroup com](http://web4.infotrac.london.galegroup.com)

Fışılolu H and Demir A (2000) Applicability of the Dyadic Adjustment Scale for measurement of marital quality with Turkish couples *European J of Psychological Assessment* 16 (3) 214-218

Fincham FD and Bradbury TN (1987) The Assessment of marital quality A reevaluation *J of Marriage and the Family* 49 797-809

Fincham FD and Bradbury TN (1992) Assessing attributions in marriage The relationship attribution measure *J of Personality and Social Psychology* 62 (3) 457-468

Fletcher GJO (1993) Cognition in close relationships *New Zealand J of Psychology* 22(2) 69-81

Fletcher GJO, Fincham F, Cramer L, Heron N (1987) The role of attributions in close relationships *J of Personality and Social Psychology* 53 481-489

Fletcher GJO, Fitness J, Blampied M (1990) The link between attributions and happiness in close relationships The roles of depression and explanatory style *J of Social and Clinical Psychology* 9 (2) 243-255

Fletcher GJO, Simpson JA, Thomas G, Giles L (1999) Ideals in intimate relationships *J of Personality and Social Psychology* 76 (1) 72-89

Forgas JP, Levinger G, Moylan SJ (1994) Feeling good and feeling close Affective influences on the perception of intimate relationships *Personal Relationships* 1 165-184

Fredman N, Sherman R (1987) *Handbook of Measurements for Marriage and Family Therapy* New York Bruner, Masel Pub

Freeston MH, Plechaty M (1997) Reconsideration of the Locke-Wallace Marital Adjustment Test Is it still relevant for the 1990's? *Psychological Reports* 81 419-434

Fromm E (1982) *Sevme Sanatı (Çev I Gunduz)* İstanbul Say Kitap Paz

Gulerce A (1990) Aile yapısını değerlendirme aracı Kuramsal ve teknik özellikleri Serbest bildiri Raporu VI Ulusal Psikoloji Kongresi 5-7 Eylül, İstanbul İstanbul Univ

Hunt RA (1978) The effect of item weighting on the Locke-Wallace Marital Adjustment Scale *J of Marriage and the Family* 40 249-256

Kabakçı E, Tuğrul C, Oztan N (1993) Birthchnell Eş Değerlendirme Ölçeği Geçerlik ve güvenilirlik çalışması *Türk Psikoloji Dergisi* 8(29) 31-37

Lemieux R, Hale JL (1999) Intimacy, passion and commitment in young romantic relationships Successfully measuring the Triangular Theory of Love *Psychological Reports* 85 (2) 497-503

Locke HJ, Wallace KM (1959) Short marital-adjustment and prediction tests Their reliability and validity *Marriage and Family Living* 21 251-255

Perlman D, Fehr B (1987) The development of intimate relationships (Eds D Perlman, S Duck) *Intimate Relationships* Newbury Park Sage Pub

Sacher JA, Fine MA (1996) Predicting relationship status and satisfaction after six months among dating couples *J of Marriage and the Family* 58(1) 21+ Internet'ten 14 12 2000'de infotrac veri tabanından alınmıştır [http // web 4 infotrac london galegroup com](http://web4.infotrac.london.galegroup.com)

Spanier GB, Lewis RA (1980) 'Marital quality A review of the seventies' *J of Marriage and the Family* 42 825-839

Sternberg RJ (1986) A Triangular theory of love *Psychological Review* 93(2) 119-135

Surra CA, Hughes DK (1997) Commitment processes in accounts of the development of premarital relationships *J of Marriage and the Family* 59 5-21

Tutarel-Kışlak Ş (1997) Evlilik uyumu ile nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiler *Türk Psikoloji Dergisi* 12(40) 55-64

Tutarel-Kışlak Ş (1999a) Evlilikte Uyum Ölçeğinin (EUO) güvenilirlik ve geçerlik çalışması 3P *Psikiyatri Psikoloji Psikiyofarmakoloji Dergisi* 7(1) 50-57

Tutarel-Kışlak Ş (1999b) İlişkilerde Yükleme Ölçeğinin (IYO) güvenilirlik ve geçerlik çalışması 3P *Psikiyatri Psikoloji Psikiyofarmakoloji Dergisi* 7(3) 193-199

Voss K, Markiewicz D, Doyle AB (1999) Friendship, marriage and self-esteem *J of Social and Personal Relationships* 16(1) 103-122

Waring EM, Tillman MP, Frelck L, Russell L, Weisz G (1980) Concepts of intimacy in the general population *J of Nervous and Mental Disease* 168 471-474